

İl Seviyesinde Beşeri Kalkınma Endeksi, 2018-2022 (24.03.2025)

Bir ülkenin iktisadi kalkınma sürecinde, fiziki sermaye kadar beşeri sermaye yeterliliği de önemiyet arz etmektedir. Beşeri kalkınma endeksi de, bu minvalde, ülkelerin beşeri sermaye yeterliliklerinin tespit edilebilmesi maksadı ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından hesaplanmaktadır. Endeks; yaşam beklentisi, eğitim ve gelir olmak üzere üç alt bileşenden oluşmaktadır.

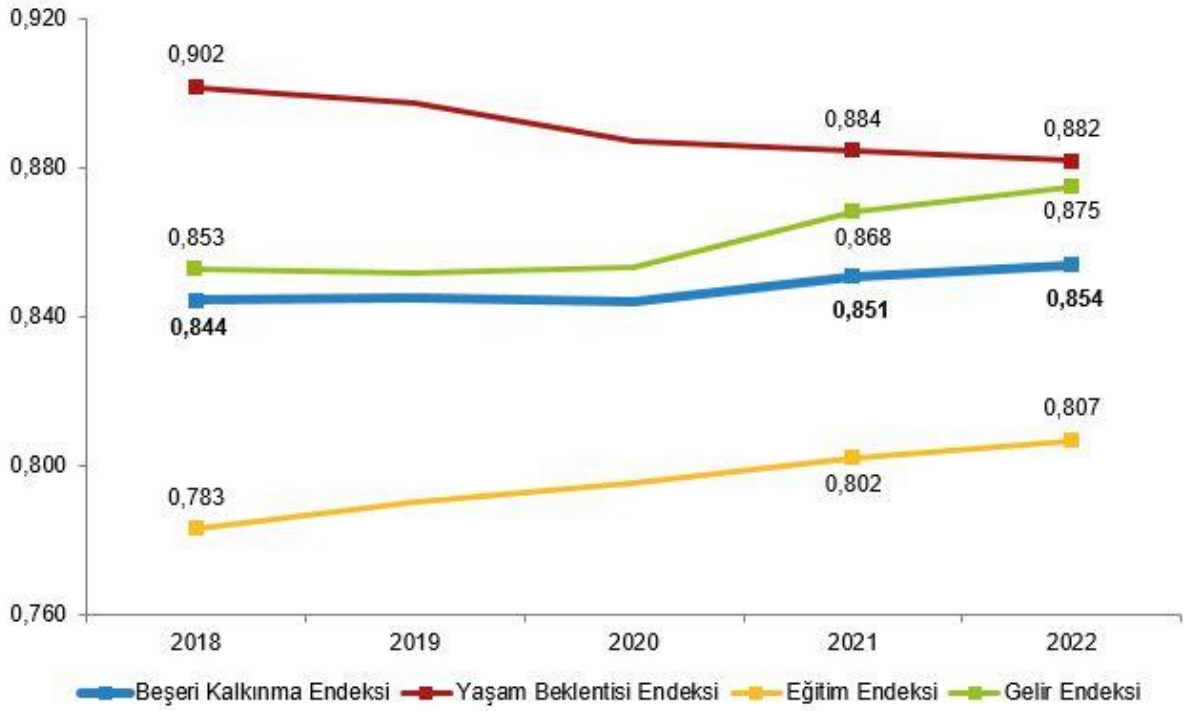
Beşeri kalkınma endeksi, 0 ile 1 arasında bir değer almakta olup, endeksin 0,8 ve üzerinde olması "çok yüksek beşeri kalkınma" seviyesini, 0,7 ile 0,8 arasında olması "yüksek beşeri kalkınma" seviyesini, 0,55'in altında olması ise ilgili ülkenin "düşük beşeri kalkınma" seviyesinde yer aldığını göstermektedir.

Ülkemize ait beşeri kalkınma endeks değerleri, günümüze kadar UNDP tarafından ülke düzeyinde üretilmekteydi. Ortalama eğitim süresi ve muhtemel eğitim süresi göstergelerinin ilk kez 2023 yılında Kurumumuz tarafından yayımlanması sayesinde, beşeri kalkınma endeksi ülkemiz tarafından üretilebilir hale gelmiştir. Söz konusu endeks milli politikalara da yön verebilmesi amacıyla ilk kez bu haber bülteni ile ülke seviyesinin yanı sıra il seviyesinde de resmi istatistik olarak yayımlanmaktadır.

Beşeri kalkınma endeksi 2022 yılında 0,854 oldu

Beşeri kalkınma endeksi, 2018 yılında 0,844 iken 2022 yılında 2018'e göre %1,1 artarak 0,854 oldu. Bu değere göre Türkiye, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından belirlenen sınırlara göre "Çok Yüksek Gelişmişlik" seviyesindeki ülkeler grubunda yer aldı. Bu endeksin alt bileşenleri olan yaşam beklentisi endeksi 2022 yılında 2018'e göre %2,2 azalarak 0,882 olurken, eğitim endeksi ve gelir endeksi sırasıyla %3,0 ve %2,6 artışla 0,807 ve 0,875 oldu.

Beşeri kalkınma endeksi ve alt endeksleri, 2018-2022

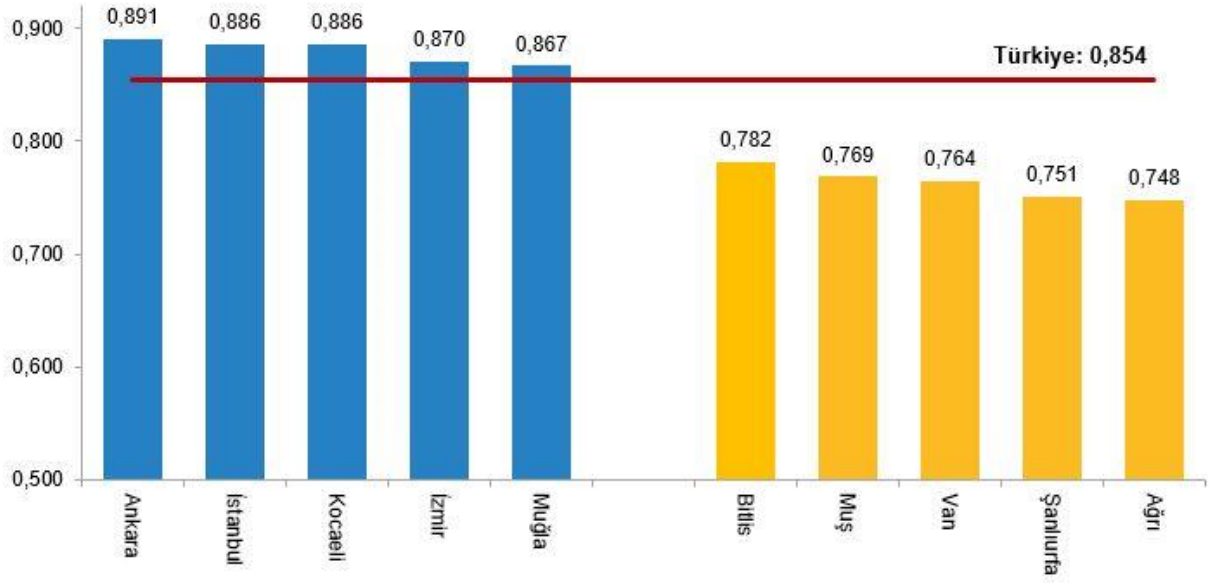
Beşeri kalkınma endeksi, alt endeksleri ve değişim oranları, 2018, 2022

	Endeks değeri			2018'e göre değişim oranı (%)	Bir önceki yıla göre değişim oranı (%)
	2018	2021	2022		
Beşeri Kalkınma Endeksi	0,844	0,851	0,854	1,1	0,4
Yaşam Beklentisi Endeksi	0,902	0,884	0,882	-2,2	-0,3
Eğitim Endeksi	0,783	0,802	0,807	3,0	0,6
Gelir Endeksi	0,853	0,868	0,875	2,6	0,8

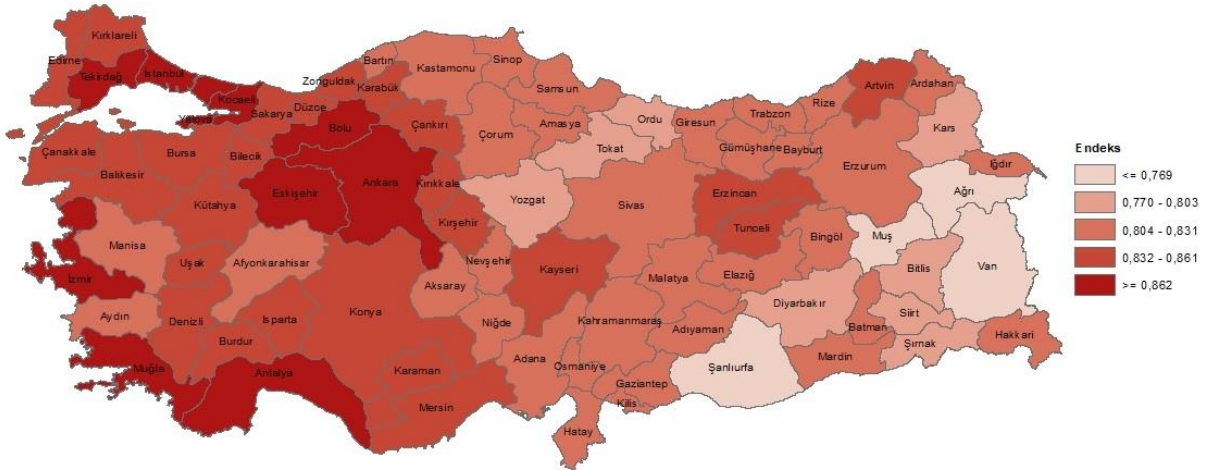
Beşeri kalkınma endeksinin en yüksek olduğu il Ankara oldu

2022 yılında il düzeyinde en yüksek beşeri kalkınma endeksine sahip il, 0,891 ile Ankara oldu. Bu ili, 0,886 ile İstanbul ve Kocaeli, 0,870 ile İzmir ve 0,867 ile Muğla izledi. Beşeri kalkınma endeksi en düşük olan il 0,748 ile Ağrı olurken, bu ili Şanlıurfa, Van, Muş ve Bitlis izledi.

Beşeri kalkınma endeksinin en yüksek ve en düşük olduğu 5 il, 2022

İllere göre beşeri kalkınma endeksi, 2022

Beşeri kalkınma endeksinin son 5 yılda en çok arttığı il %4,1 ile Kilis oldu

Beşeri kalkınma endeksinin 2018-2022 yılları arasında en çok artış gösterdiği ilk beş il sırasıyla %4,1 ile Kilis, %4,0 ile Şırnak, %3,9 ile Çankırı ve Hakkâri ve %3,8 ile Ağrı oldu. Aynı dönemde, beşeri kalkınma endeksinin düşüş gösterdiği iller sırasıyla %0,2 ile Trabzon, %0,1 ile Ordu, %0,03 ile Rize ve %0,02 ile Karabük oldu.

İllere göre beşeri kalkınma endeksi değişimi, 2018, 2022

